

Góc nhìn Phật giáo về sự việc bắt tạm giam ông Lê Anh Tuấn

ISSN: 2734-9195 10:42 03/07/2025

Trung đạo không phải là sự thỏa hiệp, mà là con đường của trí tuệ sáng suốt và lòng từ bi bao dung, giúp ta không sa vào cực đoan của cả ngợi khen lẫn công kích

Ngày 2/7/2025, Công an tỉnh Gia Lai đã khởi tố, bắt tạm giam ông Lê Anh Tuấn – cựu Chủ tịch kiêm Giám đốc Công ty TNHH MTV Cà phê Ia Châm – để điều tra về hành vi “*Lợi dụng chức vụ, quyền hạn trong thi hành công vụ*”.

Ông Tuấn bị cáo buộc có nhiều sai phạm trong quản lý doanh nghiệp nhà nước, để người thân chiếm dụng đất công, xây dựng trái phép, gây thiệt hại gần một tỷ đồng.

Thông tin này gây chú ý mạnh trong dư luận không chỉ vì tính chất pháp lý, mà còn bởi ông là anh ruột của thầy Minh Tuệ – người từng được nhiều người biết đến qua hành trình khất thực, không sử dụng tiện nghi hiện đại, thúc hành theo hạnh đầu đà,...

Ngay sau đó, trên mạng xã hội đã xuất hiện nhiều ý kiến trái chiều.

Một số người gán ghép vụ việc này với quan điểm “*nghiệp quật*”, cho rằng đây là hệ quả từ “*việc đi tu khác thường*” của người em.

Một số khác lại cho rằng thầy Minh Tuệ nên “*trở về lo cho gia đình*”. Tuy nhiên, nhìn từ tinh thần trung đạo của Phật giáo, cách nói như vậy cần được nhìn lại một cách nghiêm túc.

Ông Lê Anh Tuấn (áo trắng) đã bị khởi tố và bắt tạm giam (Ảnh: Duy Hải, dantri.com.vn).

Nhân quả không phải là công cụ để phán xét

Trong đạo Phật, luật nhân quả là một nguyên lý nền tảng chi phối toàn bộ tiến trình sinh tử luân hồi. Mỗi hành vi của thân - khẩu - ý đều để lại một “chủng tử” trong tâm thức, và đến khi đủ duyên, chủng tử ấy sẽ trở quả tương ứng.

Tuy nhiên, nhân quả không vận hành theo kiểu tuyến tính đơn giản kiểu “*làm ác gặp ác tức thì*” hay “*làm thiện liền được phước báu ngay lập tức*”, mà luôn diễn ra trong mối quan hệ đa tầng, phức hợp giữa nhân - duyên - điều kiện - hoàn cảnh.

Trong Kinh Tăng Chi Bộ - AN 4.77 dạy rằng: “*Này các Tỳ kheo, có bốn điều không thể suy lường được bằng lý trí thông thường... Trong đó có quả báo của nghiệp. Nếu ai cố gắng suy lường, sẽ rơi vào điên loạn, vọng tưởng*”.

Lời dạy ấy nhấn mạnh rằng: Người phạm phước với trí tuệ hữu hạn không thể nhìn thấu được toàn cảnh vận hành của nghiệp, nên càng không nên tự cho mình quyền phán xét số phận của kẻ khác dựa trên những hiện tượng bề ngoài.

Do đó, việc gán ghép một sự cố pháp lý xảy đến với người này là “*quả báo*” do người kia gây ra, hoặc đem đạo hạnh của một người ra để liên hệ và đánh giá người thân của họ, là phiến diện và trái với tinh thần từ bi - trí tuệ của Phật giáo.

Người học Phật không dùng giáo lý để luận tội, mà để chuyển hóa chính mình, làm cho tâm thức trở nên bao dung hơn, và thái độ sống trở nên thận trọng, cẩn trọng hơn trong từng niệm khởi.

Người tu không gánh được nghiệp cho người thân

Trong Kinh Trung Bộ – Kinh Người Con Gái Kuliya (MN 82), có người hỏi đức Phật rằng: *“Một người con có thể thay cha mẹ chuộc nghiệp, gánh chịu quả báo thay cha mẹ được không?”*

Đức Phật trả lời dứt khoát rằng: *“Không ai có thể làm sạch nghiệp cho người khác. Mỗi người là chủ nhân của nghiệp, là kẻ thừa tự nghiệp, sinh ra từ nghiệp, sống nương nhờ vào nghiệp, và chết đi cũng mang theo nghiệp của chính mình.”*

Điều này khẳng định rõ ràng rằng, nghiệp là cá nhân và không thể chuyển nhượng. Ngay cả giữa những người thân ruột thịt, như cha mẹ và con cái, thì việc tu hành hay tạo ác nghiệp cũng không thể hoán đổi hay thay thế lẫn nhau.

Bởi vậy, việc một người như thầy Minh Tuệ – chọn con đường hành đạo khổ hạnh, sống đời không sở hữu, khát thực, không phụ thuộc tiện nghi... là một hành trình tâm linh riêng biệt, mang tính cá nhân. Người tu không đại diện cho gia đình mình trong mắt pháp luật và ngược lại, một hành vi vi phạm pháp luật của người thân không thể trở thành căn cứ để đánh giá đạo hạnh của người tu tập.

Pháp luật thế gian xử lý người vi phạm là điều cần thiết để bảo vệ trật tự và công bằng xã hội. Nhưng từ góc nhìn Phật giáo, việc quy kết lỗi của người thân lên một người tu là đi ngược lại tinh thần tôn trọng con đường tu học cá nhân mà Phật giáo đề cao.

Trung đạo: Không khen ngợi cực đoan, không phán xét cực đoan

Một trong những giáo lý cốt lõi mà đức Phật truyền dạy là con đường Trung đạo (Majjhimā Paṭipadā) – con đường tránh xa hai thái cực: một bên là khổ hạnh ép xác, tự hành thân thể; bên kia là sống buông thả trong dục lạc.

Trong thời đại hiện nay, Trung đạo cũng nên được hiểu rộng hơn: tránh ca tụng mù quáng lẫn phê phán vội vàng.

Thầy Minh Tuệ chọn một cách tu tập sống đời khát thực, du phương, không dùng phương tiện hiện đại – đã có người ca ngợi ông như một *“bậc thánh sống”*, lại có người nghi ngờ là *“tu giả, phô diễn”*. Và khi anh trai ông – một quan chức

doanh nghiệp nhà nước – bị bắt vì sai phạm, làn sóng dư luận lại nhanh chóng đảo chiều: người thì buông lời châm biếm rằng “gia đình như thế thì tu hành gì?”, người lại quy kết đó là “*nghiệp quật*”, thậm chí phủ nhận toàn bộ con đường tu tập của thầy.

Đây là một biểu hiện của tâm thức vọng động, chạy theo biểu hiện bên ngoài (danh – tướng) mà không dừng lại quán chiếu nội tâm.

Phật giáo không dạy ta đánh giá con người qua hình thức hay huyết thống, mà qua phẩm hạnh và sự tu tập chuyển hóa nội tâm.

Kinh Pháp Cú câu 142 khẳng định: “*Chẳng phải cạo đầu là Sa-môn, nếu còn đầy tham dục. Ai dứt trừ mọi ác pháp, sống phạm hạnh, chính người ấy là Sa-môn chân thật.*” (Na munḍakena samaṇo, abbato alikaṃ bhaṇi; yo dhammaṃ abhinivissa, so samaṇo ti vuccati.)

Câu kinh trên là lời nhắc nhở mạnh mẽ rằng: hình tướng không làm nên người tu. Chỉ có sự thực hành phạm hạnh, từ bỏ điều ác, nuôi lớn chính tín, phạm hạnh, mới là nền tảng xác thực cho một đời sống tu tập.

Trung đạo không phải là sự thỏa hiệp, mà là con đường của trí tuệ sáng suốt và lòng từ bi bao dung, giúp ta không sa vào cực đoan của cả ngợi khen lẫn công kích. Đó cũng là tâm thế cần thiết trong thời đại nhiễu nhương, khi thông tin và định kiến lan nhanh hơn sự thật.

Điều quan trọng là quán chiếu chính mình

Sự kiện ông Lê Anh Tuấn bị bắt giữ là một vụ việc pháp lý rõ ràng, đang được các cơ quan chức năng xử lý theo quy định. Nhưng nếu nhìn từ góc độ Phật học, đây cũng là một cơ hội để mỗi người trong chúng ta quay lại quán chiếu chính mình.

Trước những biến động, thị phi, chúng ta đã thực sự giữ được tâm không dao động hay chưa? Trước những dòng tin tức, ta có đang đánh giá người khác dựa trên cảm tính, thay vì lấy giới – định – tuệ làm nền tảng để suy xét?

Trong khi dư luận ồn ào lên án hay tung hô, người học Phật cần giữ vững một thái độ thận trọng, tỉnh thức, không để nhận thức bị cuốn trôi bởi làn sóng cảm tính đang dâng trào trong luồng khen - chê bất định.

Trong Kinh Kalama (AN 3.65) khuyên dạy rằng: “*Chớ vội tin điều gì chỉ vì nhiều người cùng tin; chớ tin vì điều ấy đã được truyền lâu đời; cũng đừng tin vì kinh điển nói vậy. Hãy quán chiếu kỹ lưỡng, và chỉ tin khi thấy điều ấy đưa đến từ bi,*

an lạc và trí tuệ.”

Lời dạy ấy vẫn vẹn nguyên giá trị trong thời đại hôm nay – giữa muôn vàn luồng thông tin trái chiều, điều cần hơn cả là trí tuệ chọn lọc và lòng từ bi biết sinh khởi.

Lời kết: Thay vì phán xét, hãy thực tập hiểu và thương

Vụ việc liên quan đến ông Lê Anh Tuấn là một biến cố lớn đối với nhiều người, và dĩ nhiên, không ít ánh mắt đã hướng về người em ruột – thầy Minh Tuệ – như thể phải gánh lấy một phần liên đới. Thế nhưng, dưới ánh sáng của chính kiến, người học Phật hiểu rằng: mỗi chúng sinh là chủ nhân của nghiệp mình, và không ai có thể gánh giùm ai – dù là máu mủ, ruột rà.

Phật giáo không dạy chúng ta sống bằng sự chỉ trích, mà bằng tỉnh thức – quán chiếu – và lòng từ. Pháp luật là thước đo của thế gian; giới luật là nẻo về của người tu; còn với người học Phật giữa đời, thì tâm từ, mắt tuệ và bước chân trung đạo mới là hành trang vững chãi để không lạc lối giữa đúng – sai, khen – chê, hơn – thua.

Trong Kinh Pháp Cú câu 253 nhắn nhủ: *“Ai sống thường nhìn lỗi người, hay sân giận, khó điều phục tâm mình – kẻ ấy cách xa con đường giải thoát.”*

Vì vậy, thay vì mãi miết bàn luận thiện – ác của người khác, điều quý hơn là biết dừng lại nơi chính mình, thắp một ngọn đèn hiểu biết và thương yêu giữa cơn sóng dư luận.

Người hiểu đạo không chỉ hiểu người. Người hiểu đạo, là người có thể cúi xuống, hiểu mình – trong lặng lẽ, và trong lòng không còn mong ai phải sai để ta thấy mình đúng.

Quỳnh Chi

Nguồn tham khảo:

https://vnexpress.net/cuu-giam-doc-cong-ty-ca-phe-o-gia-lai-bi-bat-4909131.html?utm_source=chatgpt.com

<https://dantri.com.vn/phap-luat/bat-cuu-chu-tich-kiem-giam-doc-cong-ty-ca-phe-ia-cham-20250702102851346.htm>